

УДК 657.272:657.6

ОБЛІК ГОТІВКОВИХ ТА БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ ФОП: ОСОБЛИВОСТІ ТА ДОКУМЕНТУВАННЯ

Чебан Ю.Ю.,

кандидат економічних наук, доцентка,
доцентка кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет

***Анотація:** Розглянуто сутність, особливості та основні правила організації та здійснення готівкових та безготівкових розрахунків фізичних осіб-підприємців*

***Ключові слова:** фізична особа-підприємець, розрахунки, готівкові, безготівкові, облік, контроль*

Облік готівкових та безготівкових розрахунків ФОП є надзвичайно актуальною темою в сучасних умовах економічної діяльності малого бізнесу з огляду на суттєві особливості та значні зміни у законодавстві, які посилюють зовнішній контроль за досліджуваними розрахунками. Так, активність податкових перевірок діяльності фізичних осіб-підприємців вимагає документального підтвердження кожної готівкової та безготівкової операції. Активне впровадження онлайн-банкінгу, мобільних додатків, платіжних сервісів та різних облікових програм значно розширює можливості безготівкових розрахунків для ФОПів, але водночас підвищує необхідність додаткового внутрішнього контролю за відповідністю таких розрахунків чинній нормативній базі.

Зауважимо, що на організацію досліджуваних розрахунків суттєво впливає та формує їх особливості напрям діяльності ФОП. Розглянемо досліджуване питання на прикладі ФОП, які здійснюють свою діяльність у сфері ресторанного бізнесу. Так, облік готівкових та безготівкових розрахунків досліджуваних ФОПів організовується за такими напрямками: облік готівки та обмеження роботи з нею; облік службових операцій; облік з використанням РРО/ПРРО; організація обліку з використанням автоматизованої програми тощо.

Основні тези, які відображають особливості обліку готівкових та безготівкових операцій ФОП:

- каса і готівка – це різні речі; ФОП, які здійснюють свою діяльність у ресторанній сфері не можуть не мати готівки в обороті;

- мають місце обмеження у готівкових розрахунках: 10000 грн на день з іншим суб'єктом господарювання; 50000 грн – з фізичними особами. Але, наголошуємо, що не зважаючи на те, що це ФОП, але ФОП у ФОПа придбати чи продати за готівку має право лише в межах 10000 грн за день, а також фіскальний чек з формою оплати готівкою не може бути більше, ніж 50000 грн. Виключенням є розрахунки з бюджетом, благодійна допомога, відрядження, оплата праці. Для дотримання норм законодавства і проведення розрахунків на більшу, ніж 50000 грн, можливим є оплата частково готівкою та безготівковими коштами, або поділити платіж на декілька днів, або зробити аванс і остаточну оплату, або зробити прийняти оплату за декількома чеками з точним поділом за які саме послуги;

- розрахунок через термінал – це безготівковий розрахунок, який не має обмежень по сумі розрахунку, а лише ті обмеження, які встановлено конкретним банком до конкретної картки;

- існують обмеження на зняття готівки, які контролюються банком та підпадають під фінансовий моніторинг, що потребує належного документального оформлення та підтвердження коштів, які зараховано на рахунок та коштів, які знято і витрачено;

- ФОПи не ведуть касову дисципліну, але готівкові обмеження їх стосуються у повному обсязі;

- у ФОПа не існує ліміту залишку готівки в касі;

- ФОП не зобов'язаний здавати виручку в банк, але Z-звіт робити обов'язково;

- ФОПи використовують такі операції як «службове внесення» та «службова видача», які не фіскалізуються;

- ФОПи повинні мати розмінну монету та наказ про розмінну монету, що перевіряється співставленням службових операцій та Z-звітами;

- у внутрішніх документах має бути чітко зазначено інформацію про зміну в роботі закладу, але не більше 24 години і не обов'язково ототожнення із добою, що впливає на облік за РРО/ПРРО та формування Z-звіту;

- для ФОПів Z-звіт є основою для оприбуткування отриманих доходів, але тут є відмінності залежно від того, на якій системі оподаткування зареєстровано ФОП: для тих, хто на спрощеній можна узагальнювати дані за місяць, а для тих, хто на загальній системі оподаткування – інформація кожного Z-звіту має фіксуватися у Книзі обліку доходів і витрат;

- найтипівішою помилкою є те, що обіг по РРО/ПРРО не відповідає декларації.

Отже, з одного боку облік готівкових та безготівкових операцій у ФОП є спрощеним, а з іншого має низку обмежень і особливостей, порушення яких тягне за собою адміністративну відповідальність. Саме тому системний підхід

до обліку як готівкових, так і безготівкових розрахунків забезпечує ФОП юридичну захищеність та фінансову дисципліну.

Список використаних джерел:

1. Про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: положення №148 від 29 грудня 2017 року; станом на 23 липня 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text>

2. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: закон України від 06 липня 1995 року № 265; станом на 17 грудня 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80#Text>

Abstract: The essence, features and basic rules of organization and implementation of cash and non-cash payments of individual entrepreneurs are considered

Keywords: individual entrepreneur; payments, cash, non-cash, accounting, control

**СЕКЦІЯ «ФІНАНСОВЕ ТА ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
АГРАРНОГО СЕКТОРУ»**

УДК 336.7

**АГРАРНІ НОТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДО ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У
СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ**

Боднар О.А.,

кандидат економічних наук, доцентка,
доцентка кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет

Новим інструментом для залучення капіталу в аграрну галузь в Україні з початку 2025 року стали аграрні ноти. Вони мають статус неемісійних електронних цінних паперів, облік яких ведеться в депозитарній системі [1]. Вся релевантна інформація, включаючи реквізити нот, доступна через Реєстр аграрних нот.

Міжнародна практика свідчить про зростаючу популярність аграрних нот як фінансового інструменту для сільськогосподарських підприємств. У ряді країн вони вже ефективно використовуються, сприяючи підтримці фермерів і залученню інвестицій у сільське господарство [2].

Для прикладу, у США аграрні ноти є частиною програм підтримки фермерів, які впроваджуються фінансовими компаніями. В окремих випадках відсотки за такими нотами залежать від обсягів врожаю або прибутків господарств.

Бразилія демонструє успішний приклад використання аграрних облігацій для фінансування сільського господарства — особливо в секторах вирощування сої та кави. Інвестори тут отримують прибуток від розвитку агросфери, а фермери мають альтернативу нестабільним банківським кредитам.

У ЄС аграрні ноти, зокрема у Франції та Іспанії, реалізуються через фонди, які надають кошти фермерам для підтримки їхньої діяльності.